

Høgskolen i Sør-Trøndelag		
Høgskolestyret		
Vedtakssak		Dato: 11.06.08
Til: Høgskolestyret		
Fra: Rektor		
Sak:		HS-V-024/08
Omstilling ved HiST		
Saksbehandler/-sted:		
Tidligere sak(er):	HS-V-020/08	
Vedlegg:	1. Reviderte budsjetter 2. Notat fra AMMT 3. Retningslinjer for håndtering av stillingsstoppen 4. Notat om virkemidler ved omstilling 5. Revidert budsjett og oppfølging AITEL 6. Kommentar til oversendte budsjetter AHS 7. Milepælsplan for omstillingsarbeidet AFT	
Link:	HS-V-020/08 http://www.hist.no/content.ap?thisId=22236&language=0	

Forslag til vedtak:

1. Det er behov for å iverksette tiltak som gir balanse mellom inntekter og kostnader i 2009. Lønnsandelen av budsjettet må reduseres ned mot 2006-nivå. Det må samtidig tas høyde for en økning i arealkostnadene.
2. Styret slutter seg til framlagte plan for omstillingsprosessen.

Oppsummering:

- Høgskolen er i en vanskelig økonomisk situasjon, og det er nødvendig å redusere kostnadene vesentlig parallelt med at inntektene økes både innenfor bevilgningsfinansiert og eksterntfinansiert virksomhet.
- Lønnsandelen av budsjettet er for høyt og må reduseres ned mot 2006-nivået. Dette for å sikre både at budsjettet balanserer, at virksomheten får det nødvendige økonomiske handlingsrom til strategisk og faglig utvikling, og for å ha en beredskap i forhold til å ha økonomisk dekning til en forventet økning i arealkostnadene. En reduksjon i lønnsbudsjettet på 5 % tilsvarer om lag 20 mill kr.
- Det må arbeides aktivt politisk med å øke HISTS basisfinansiering, og anledningen ligger der nå som KDs finansieringsmodell evalueres.
- Det må vurderes å kjøre overopptak på de studieprogrammene der dette er økonomisk gunstig. Dette vil på sikt øke studiepoenginntektene til høgskolen.
- Søknader om eksterne midler må kvalitetssikres for å sikre at høgskolens direkte og indirekte kostnader dekkes.
- Det må arbeides aktivt med å effektivisere undervisningen både innen det enkelte program, mellom program og mellom avdelinger. Dette vil bidra til å frigjøre ressurser til FoU og faglig utvikling, jfr. HS-sak om Føringer for plan- og budsjettarbeidet.
- Høgskolen har ikke mottatt politiske signaler i retning av at det vil skje en tilbakeføring av studieplassene innen ergoterapi, sosionom og vernepleie. AHS må derfor ut i fra dagens studieplasser og økonomiske rammer tilpasse bemanningen.

Kritiske suksessfaktorer for omstilling og bemanningstilpasning:

- Kvalitativt godt beslutningsgrunnlag: Det er gjennomført et omfattende kartleggings- og analysearbeid i forkant av styremøtet. Det kan alltid stilles spørsmål om datakvaliteten er god nok og om analysene er riktige, men etter det saksbehandler kan se, er datafangst og vurderinger så gode som de er mulige å få til. Usikkerheten ligger i om budsjettene i 2008 realiseres som planlagt, men ved regnskapsavslutning for 2. tertial vil det foreligge en god indikasjon på dette.
- Objektive utvelgelseskriterier: Ved omstilling er det viktig at kriteriene det arbeides etter er objektive og godt kjent i virksomheten. Det påligger derfor både arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner et stort ansvar i så måte videre utover i prosessen.
- God informasjon: Det er viktig med god informasjon i prosessen, og det planlegges informasjonsmøter ved alle enhetene knyttet til de ulike trinn. Her vil det være ulike behov, og det må det tas høyde for i planleggingen. Videre er ansatteportalen en viktig informasjonskanal.
- God samhandling med tjenestemannsorganisasjonene: For å få til en god prosess og et godt resultat er en tett og god samhandling med tjenestemannsorganisasjonene viktig å få til. Utfordringen er at det er mange organisasjoner å forholde seg til. Det er etter arbeidsgivers vurdering hensiktsmessig å fortsette den tette dialogen med én representant fra hver av de 4 hovedsammenslutningene, og at saker av mer formell karakter håndteres via IDF-møtet på vanlig måte.

- Ivaretagelse av den enkelte ansatte. Omstilling gjør mange utrygge i forhold til egen arbeidssituasjon og fremtid. Hver enkelt leder med personalansvar har her et særskilt ansvar for å følge opp den enkelte ansatte gjennom prosessen.
- Se potensialet for videre utvikling. Å være i omstilling er ikke entydig negativt, men det tvinger også fram et behov for å finne nye løsninger og utvikle virksomheten. Ledermøtet har konkludert med at det er behov for og hensiktsmessig å gå i gang med en strategiprosess i løpet av høsten for å løfte blikket, engasjere tilsatte og se på mulighetene høgsolen har.
- God ledelse: Omstilling stiller store krav til ledelsen som på den ene siden setets til å iverksette kostnadskutt, til å arbeide for å øke inntektene, til å ha en effektiv ressursforvaltning og til samtidig å ivareta hver enkelt tilsatt. Omstilling var tema på siste ledersamling og kommer til å bli tema også på neste samling da også mellomlederne deltar. En ekstra trygghet å ha med seg i utøvelsen ledelse i slike vanskelige perioder, er klare og entydige styrevedtak som det kan henvises til.

Om finansieringsgrunnlaget og finansieringsmodellene

Høgskolens økonomi er i det vesentligste bygd på studieplantall og studiepoengproduksjon. En reduksjon i antall studieplasser gir følgende effekt:

- Kutt i basistildeling med ca 60 % av studieplassens totale kostnad med effekt fra det budsjettåret kuttet kommer.
- Kutt i resultatbasert bevilgning med ca 40 % som følge av redusert studiepoengproduksjon, 2 år etter at produksjonen har funnet sted.

Store kutt i antall studieplasser gir derfor store økonomiske utslag. Dette belyses nærmere i de følgende kapitlene.

En gjennomgang av budsjettfordelingsmodellene til KD og HiST ble etterlyst i forrige styremøte. Her presenteres begge modellene samt begrepsbruk for hhv Bevilgningsfinansiert virksomhet og Eksternfinansiert virksomhet. Hensikten er å gi styret noen knagger å henge de økonomiske mekanismene i sektoren på.

Bevilgningsfinansiert virksomhet (BFV)

Bevilgningsfinansiert virksomhet består av:

1. Hovedbevilgning fra Stortinget, tildelt høgsolen gjennom Tildelingsbrev fra Kunnskapsdepartementet. Bevilgningen skal dekke kostnadene knyttet til høgsolens samfunnsoppdrag; utdanning, forsknings- og utviklingsarbeid, formidling og nyskaping.
2. Tildeling fra NFR til konkrete prosjekter
3. Tildeling fra KD og andre departement/direktorat til konkrete prosjekter

Økonomisk "overskudd" fra BFV aggregeres ikke i høgsolens egenkapital, men avsettes til såkalt "utsatt aktivitet", jf note 15 i regnskapet.

Eksternfinansiert virksomhet (EFV)

Eksternfinansiert virksomhet inndeles i:

1. Bidragsprosjekter
2. Oppdragsprosjekter

I bidragsprosjektene skal høghskolen bidra med egenfinansiering, enten gjennom arbeidsinnsats eller ved driftsmidler, investeringsmidler eller indirekte kostnader (arealkostnader mv).

Oppdragsprosjektene er rene oppdrag der det ikke stilles krav om at høghskolen skal bidra med egenfinansiering på samme måte

Det eventuelle økonomiske overskuddet fra bidrags- og oppdragsfinansierte prosjekter (BOA), tidligere omtalt som EFV, tillegges høghskolens egenkapital og kan brukes til de formål virksomheten måtte ønske.

Kunnskapsdepartementets finansieringsmodell er bygd opp på følgende måte:

Departementet har utarbeidet en finansieringsmodell som siden 2002 har vært benyttet til å beregne tildelingen til universitetene og høghskolene. Modellen består delvis av en basisdel (ca 65 % av bevilgningen) og en resultatbasert del (ca 35 % av bevilgningen)

Utdannings- Komponenten	Forskningskomponenten		Basis- komponenten
	Insentiv	Strategi	
Avlagte nye, egenfinansierte studiepoeng Deles inn i 6 finansieringskategorier (A-F) avhengig av fagområde og nivå. Økonomisk uttelling to år etter at produksjonen fant sted. Inn- og utreisende studenter med opphold på 3 mnd eller mer gir økonomisk uttelling to år etter at oppholdet er registrert.	Dr. gradskandidater Sats 2008: Kr 430.470 pr kandidat	0,3	Her inngår rekrutteringsstillinger med den til en hver tid gjeldende bevilgningssats, vitenskapelig utstyr, samt andre forsknings-strategiske tiltak. Omfatter alle de aktiviteter som ikke inngår i de øvrige komponentene. Her inngår bl.a. basis-finansieringen av tildelte studieplasser, som er et vesentlig element i basis-komponenten.
	EU-tildeling Sats 2008: Kr 2.130 pr. kr 1.000 i EU-midler	0,2	
	NFR-tildeling Sats 2008: Kr 150 pr kr 1.000 i NFR-midler	0,2	
	Publikasjonspoeng Sats 2008: Kr 40.370 pr publ.poeng	0,3	

Finansiering av endring i antall studieplasser

Mekanismene er slik at når HiST får tildelt nye studieplasser, gis det først om lag 60 % finansiering gjennom basis, og 2 år etter at studiepoengproduksjonen har funnet sted, gis det økonomisk uttelling gjennom utdanningskomponenten. Tilsvarende når høghskolen kuttes i

studieplasser, så får man en umiddelbar effekt i reduksjon i basis, og ytterligere inntektskutt når studiepoengproduksjonen reduseres som følge av at færre studenter tas opp og avlegger eksamen.

HiST har vesentlige endringer i studieplasser siden 2005/2006. I Statsbudsjettet for 2008 gis følgende bevilgning:

:

”Departementet gjorde ingen nye endringer for studieplasser ved HiST i budsjettet for 2008. Dette innebærer at følgende studieplasseendringer videreføres som konsekvens av tidligere års vedtak:”

Studier	Studieplasser
Yrkesfaglærerutdanning	+25
Allmennlærerutdanning	+20
Ergoterapeututdanning	-30
Vernepleierutdanning	-10
Sosionomutdanning	-13

Omfanget av et årlig kutt på 53 studieplasser i et 3-årig bachelorløp ved AHS gir en reduksjon på 159 plasser ved full effekt. Dette gir et reelt inntektskutt på 13, 3 mill kroner årlig (8,4 mill kr i tapte basisinntekter og 4,9 mill kr i tapte studiepoenginntekter). Høgskolens ledelse har ikke mottatt politiske signaler om at kuttet i studieplasser innen ergoterapi, sosionom og vernepleie vil reverseres gjennom Statsbudsjettet for 2009. I etatsstyringsmøtet var også ledelsen fra KD opptatt av at søkertallene innenfor helse- og sosialfagene er synkende (10-20 %). Dette er en nasjonal trend man har sett de 3 siste år. AHS må derfor arbeides med å tilpasse bemanningen til den vedtatte aktiviteten og finansieringen av denne.

HiSTs interne finansieringsmodell

Høgskolens interne budsjettfordelingsmodell ble vedtatt i HS-sak 106/2003.

Hovedelementene i budsjettfordelingsmodellen er:

1. Åpningstildeling (med utgangspunkt i fjorårets tildeling)
2. Justering for resultatbaserte elementer
 - a. Undervisning (studiepoengproduksjon og utveksling)
 - b. Forskning (RBO)
3. Endring studieplasser
4. Justering for øvrige budsjettekniske endringer fra departementet
5. Strategiske midler
6. Realbudsjetterte elementer

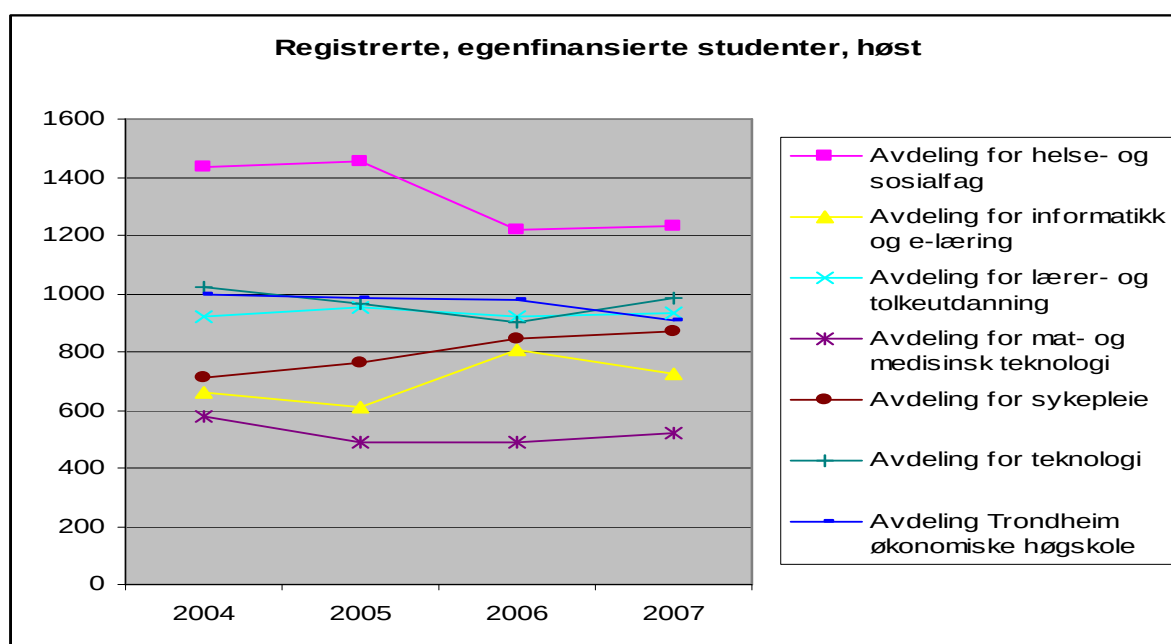
Dette innebærer at endringer i antall studieplasser gis samme effekt som i KDs modell, dvs. reduksjon både i basistildelingen gjennom pkt 3, og effekt 2 år etter at den reduserte studiepoengproduksjonen fant sted gjennom pkt 2a.

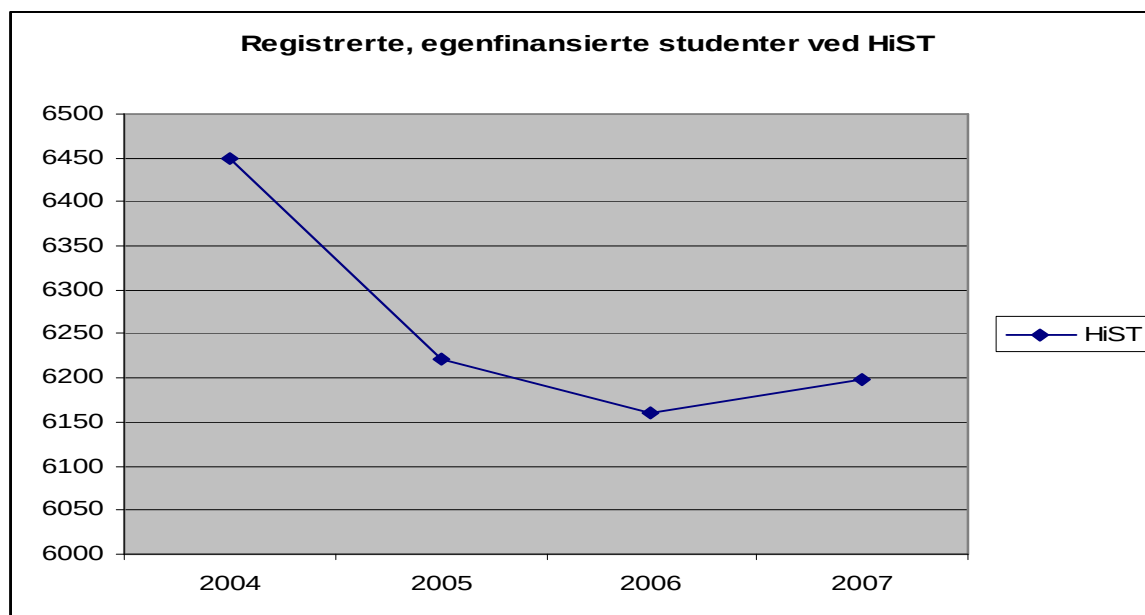
Høgskolens aktivitet - oppnådde resultater og fastsatte resultatmål for perioden 2008 – 2010

Antall registrerte, bevilgningsfinansierte stipendiater har gått ned i perioden 2004 – 2007 samtidig som antall årsverk har økt. Det kan være interessant å se om det er noen sammenheng mellom resultatoppnåelse og innsatsfaktorene studenter og tilsatte.

Utvikling i registrerte studenter og stillinger (årsverk) i perioden 2004 - 2007

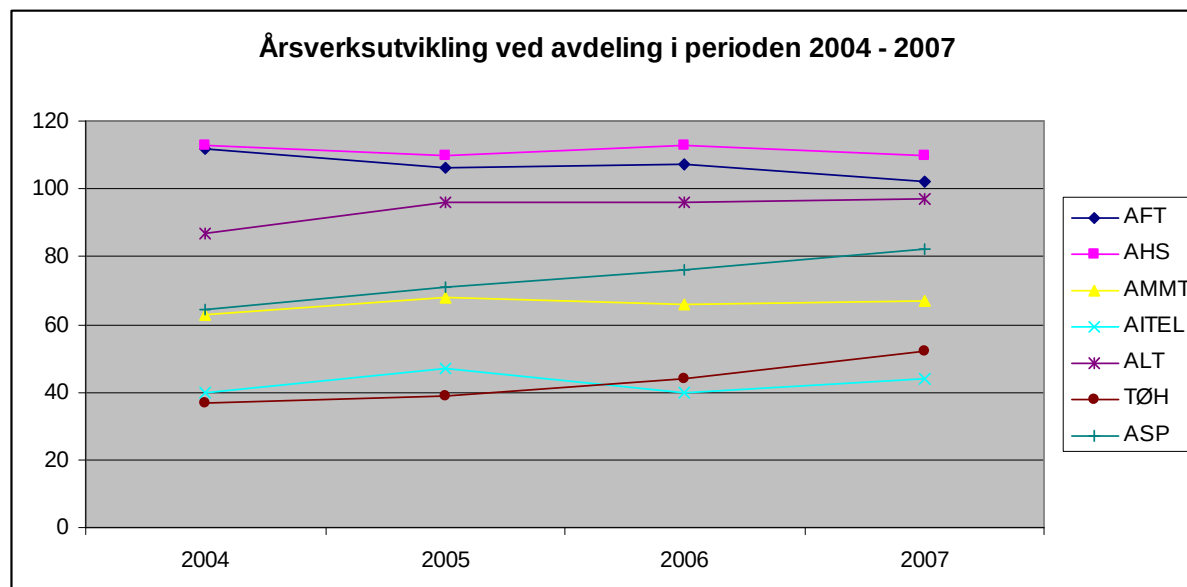
HiST har fra 2004 til 2007 hatt en reduksjon i antall bevilgningsfinansiert studenter på om lag 3,9 %. Studenter på eksterntfinansierte studietilbud er holdt utenom. Reduksjonen skyldes bl.a. reduksjon i studieplasser, lavt opptak på noen programmer, lav søkning og frafall underveis i studiene. Det er AHS som har hatt den største reduksjonen.

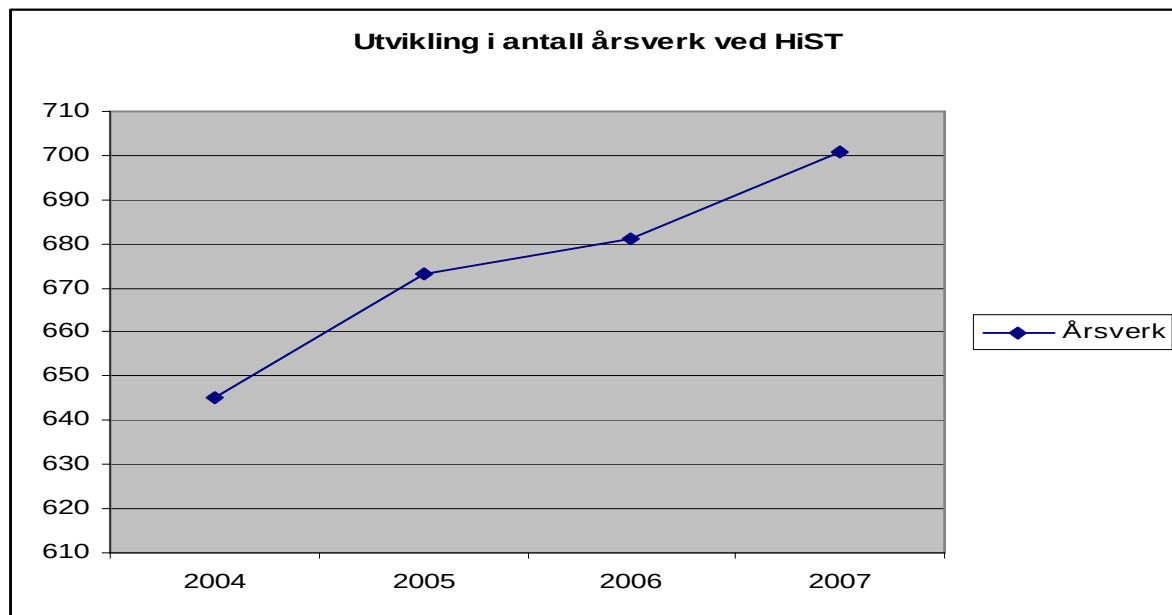

I samme periode har høgskolen hatt en økning i antall årsverk på ca 8,7%. Dette skyldes bl.a. kvalitetsreformens krav til nye undervisnings-, evaluerings-, og eksamensformer med en tettere oppfølging av den enkelte student og en strategisk satsing på økt tid til FoU. Styret har fastsatt et resultatmål på 25 % tid til FoU for HiST, og oppnådd resultat i 2007 er på 17 %, altså langt under måloppnåelse til tross for den årsverksøkningen som har vært. på økt tid til FoU (inkludert økt antall stipendiatstillinger, hvorav et relativt stort antall er internt finansiert).

Bemanningen ved de fleste avdelingene har vært relativt stabil i perioden, med unntak av TØH, ALT og ASP som har hatt en økning. AHS ligger jevnt på mellom 110 og 113 årsverk til tross for en reduksjon på 159 studieplasser.

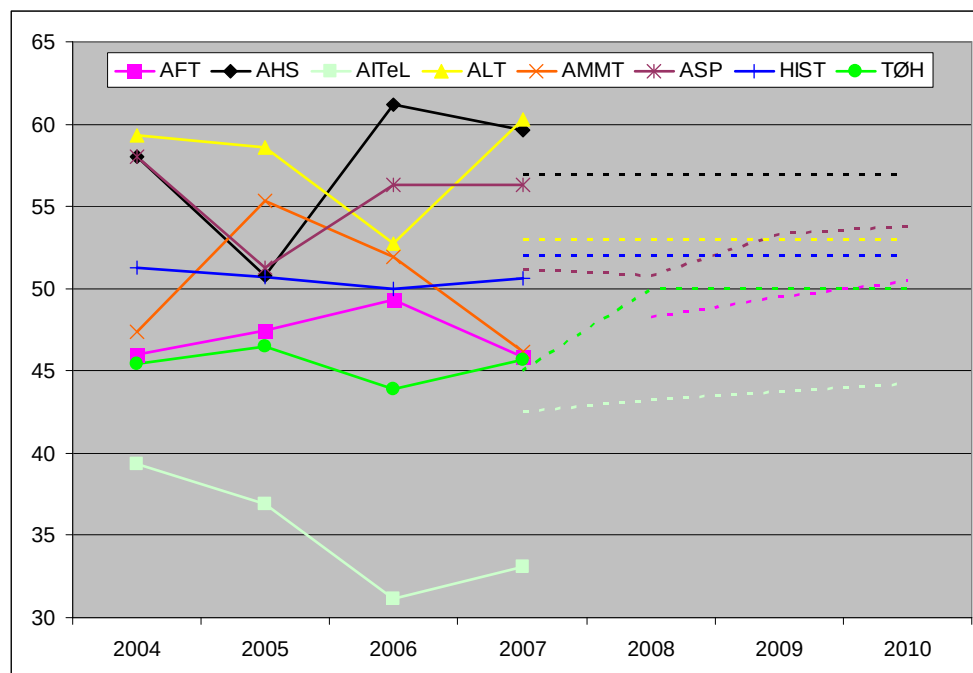

Oppnådde resultater

Studiepoengproduksjon

HiST oppnår særdeles gode resultater når det gjelder studiepoengproduksjon, men av grafen under framgår det at det er store variasjoner avdelingene imellom. I perioden 2004 til 2007 har produksjonen på aggregert nivå falt noe. Man kan derfor ikke se en entydig sammenheng mellom økningen i antall årsverk og studiepoengproduksjonen. Det må nevnes at her er alle årsverk tatt med. Ser man på utviklingen i faglige årsverk, så har den også vært økende i perioden. Ambisjonsnivået for avdelingene i perioden 2008 – 2010 er variabelt, men fortsatt ligger det på et stabilt høyt nivå. Det er ikke kommet inn reviderte måltavler for avdelingene som følge av budsjettrevisjonen, men dette må følges videre opp gjennom plan- og budsjettprosessen.

FoU-virksomhet - Publikasjonspoeng nivå 1 og nivå 2

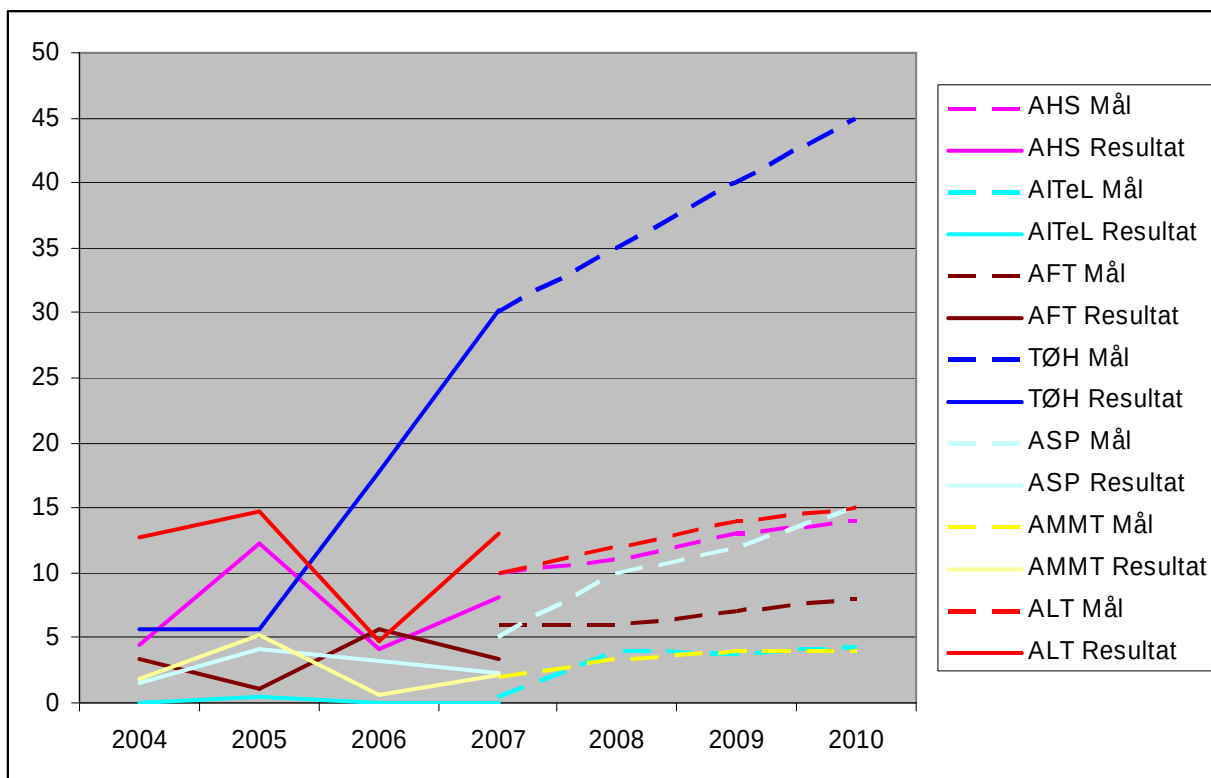
(jf Forskningskomponenten i KDs finansieringsmodell og pkt 2b i HiSTs interne modell)

1. HiSTs rangering blant statlige høyskoler er så lav som en 14. plass i 2007 når det gjelder publiseringspoeng. HiST var dette året landets 3. største høyskole (vedlagte regneark, hentet fra <http://dbh.nsd.uib.no/pub/>)
2. (Hva verre er:) i KDs egen indikator "Publikasjonspoeng pr. førstestilling/post.doc ved de høyere utdanningsinstitusjonene" (Tabell V – 2.19 i KDs Tilstandsrapport for UH-sektoren 2008) er HiST registrert med kun 0,4 publikasjonspoeng pr førstestilling, noe som henviser HiST på en svært lav plass blant statlige høyskoler, bare etterfulgt av 2 andre læresteder innen denne kategorien (Høgskolen i Harstad, Høgskolen i Akershus).
3. HiST har en svært lav tildeling fra Norges forskningsråd også i 2007 i forhold til andres statlige høyskoler. På indikatoren "forholdet mellom NFR-midler og statstilskudd ligger HiST på en 22. plass, bare etterfulgt av høyskolene i Akershus, Tromsø og Stord Haugesund.

I sum gir disse tre sentrale indikatorene et klart bilde av at HiSTs FoU-virksomhet samlet framstår med påfallende lave resultater, og foruroligende lave resultater når vi tar i betraktning at HiST var landets 3. største høyskole (studenter, tilsatte) i 2007 (et år da dagens Universitetet i Agder ennå var registrert som høyskole).

HiST har for så vidt økt antallet publikasjonspoeng fra 2006 til 2007 prosentuell betydelig. Men resultatet isolert for 2007 på 59,3 er langt fra godt nok. Det er også foruroligende at vår høyskole for 2007 har rapportert inn en samlet FoU-andel av faglige stillinger på bare 17 %.

Avdelingenes ambisjonsnivå for perioden er økende når det gjelder publisering.

Bevilgningsfinansiert virksomhet – hovedtildeling fra KD – inntekts- og kostnadsutvikling

Inntektsutvikling - estimert tildeling fra KD i 2008, 2009 og 2010

Tabellen under viser tildeling for 2008 prognose for tildeling fra KD for 2009 og 2010. Prognose for 2009 er basert på det vi kjenner til så langt av studieplassendringer og studiepoengproduksjon for 2007, mens prognosen for 2010 bygger på fastsatt ambisjonsnivå i måltavla for studiepoengproduksjon. Endringer i studieplasser er videreført ilt. Det vi er kjent med i dag. Av forsiktighetshensyn er inntekter fra forskningskomponenten satt til 0 i 2009 og 2010, etter som denne er svært vanskelig å estimere. (Tall i parentes er negative tall.)

Virkningen av revidert nasjonalbudsjett for 2008 er tatt med i tabellen.

	2008	2009	2010
Fjorårets tildeling	544 094	574 075	600 323
Studieplassendringer	(153)	257	550
Endringer i studiepoengsproduksjonen og utveksling	(3 021)	2 366	900
Halvårsvirkning 3 stipendiater tildelt 2008	960	960	
Omfordeling forskningsmidler	2 725		
Utstyr (engangsbevilgning '08)	4 000	(4 000)	-
Kompensasjon for lønns og prisvekst	23 395	24 590	26 000
Revidert nasjonalbudsjett	2 075	2 075	
Ny tildeling	574 075	600 323	627 773

Potensial for å øke inntektene

Høgskolen kan ha et potensial til å øke inntektene knyttet til økt opptak av studenter og derved økt studiepoengproduksjon med resultatbasert bevilgning. Et økt opptak har imidlertid en ikke ubetydelig kostnadsside, spesielt for de praksistunge studiene, og før tiltaket eventuelt settes i gang, må inntektene veies opp mot kostnadene. Avdelingene vil måtte produsere på "marginale", dvs. uten basisfinansiering i bunnen. Tiltaket vil ha effekt på kostnadssiden fra det studieåret det økte opptaket igangsettes, mens inntektene først vil komme to år etter at studiepoengproduksjonen faktisk har funnet sted.

Det er erkjent fra KDs side at HiST har en lav basisbevilgning. Finansieringsmodellen er under evaluering, og en ny modell vil tidligst få effekt i Statsbudsjettet for 2010. Her ligger det et betydelig potensial i forhold til å drive lobbyvirksomhet for å få til en mer rettferdig fordeling. Dette tiltaket har også et langsiktig perspektiv.

Kostnadsutvikling

Høgskolen har en langt raskere vekst i kostnadene enn i inntektene. Kostnadsøkningen knyttes primært til økning i lønnskostnadene, men i langtidsperioden må det også tas høyde for en økning i arealkostnadene.

Budsjett 2008 - 2010

Avdelingene har gjennom årsplan 2008 med frist 01.04.08 meldt inn budsjetter for perioden 2008 – 2010. En gjennomgang av disse fram mot forrige styremøte synliggjorde at høgskolens avdelinger ville komme ut med et merforbruk på ca kr 20,6 mill i 2008.

Avdelingene og HA har siden siste styremøte arbeidet videre med budsjettene med fokus på å se på potensialet for å øke inntektene og redusere kostnadene. Det er også avholdt en budsjettkonferanse hvor alle enheter la frem sine budsjett for perioden, og disse er kvalitetssikret av avdelingene og HA i etterkant. I tillegg har saken vært drøftet på alle ledermøter siden forrige styremøte, og den var hovedtema for lederutviklingssamlingen i

begynnelsen av juni. Det hersker liten tvil om at høgskolen er i en vanskelig økonomisk situasjon, og at det er behov for både å øke inntektene og samtidig redusere kostnadene.

I motsetning til styresaken i april hvor avdelingenes økonomiske situasjon var i fokus, er nå også HA og Fellestiltak en del av budsjettgrunnlaget.

Følgende tabell viser totalbudsjettet for HiST i perioden 2008 – 2010 – bevilgningsfinansiert økonomi:

Hovedbevilgning fra KD	2008	2009	2010
Inntekter			
Tildeling fra KD	574 075	600 323	627 773
FoU-midler	1 986	0	0
Vitenskapelig utstyr og undervisningsutstyr	0	0	0
Andre inntekter	15 932	17 282	17 501
Sum inntekter hovedbevilgning fra KD	591 993	617 605	645 274
Kostnader			
Lønns- og personalkostnader	380 144	389 480	401 599
Driftskostnader	256 283	236 723	247 061
Investeringer	4 410	2 818	2 818
Sum kostnader	640 836	629 021	651 478
Resultat	-48 843	-11 416	-6 203
Overførte midler	53 611	4 768	-6 648
Sum resultat	4 768	-6 648	-12 851

Årets resultat for 2008 viser et merforbruk på ca kr 48,8 mill. Dette resultatet fremkommer ved å sammenholde årets inntekter og kostnader. Fra 2007 har HiST overførte midler (avsetninger BFV) med til sammen ca kr 53,6 mill (eks NFR-midler). Hvis årets budsjetterte resultat holder stikk, vil høgskolen kun ha ca kr 4,7 mill i overførte midler fra 2008 (til 2009).

Høgskolen budsjetterer med å forbruke tilnærmet alle overførte midler i 2008. Dette gjelder også de sentralt avsatte midlene knyttet til HA og Fellestiltak. Det pågår imidlertid et arbeid for å kritisk gå gjennom disponeringen av de sentralt avsatte midlene. Det er å bla. til dels store beløp avsatt og øremerket til egenfinansierte stipendiatstillinger. Det er behov for å gå gjennom de forpliktelser HiST har ift. ansatte stipendiater og vurdere det fremtidige nivået. En kritisk gjennomgang av ulike faglige og administrative tiltak som de sentralt avsatte midlene er tiltenkt, vil kunne bidra til å frigi midler som kan benyttes i en omstillingsperiode. Det er imidlertid igjen grunn til å understreke at de overførte midlene bare kan benyttes en gang, og at disse midlene ikke må bidra til å opprettholde en for høy lønnsandel av budsjettet som ikke kan forsvares på lang sikt.

Samlet budsjettprognose for 2009 viser et merforbruk på ca kr 11,4 mill. Fratrullet estimerte avsetninger fra 2008 på ca 4,7 mill, vil HiST gå inn i 2010 med negative avsetninger på ca kr 6,6 mill. Da er det ikke korrigert for lønnsoppgjøret i 2008. (Det er lagt inn 3 % lønnsvekst i lønnsbudsjettene, mens lønnsoppgjøret for statlig sektor ble på i overkant av 6 %, se avnitt om

lønnsutvikling.) Dette vil være en uakseptabel situasjon for høgskolen og understreker behovet for kostnadsreducerende tiltak i 2008 og 2009.

Hvis det ikke iverksettes kostnadsreducerende tiltak i 2008 og 2009, viser prognosene at akkumulert merforbruk ved utgangen av 2010 er oppe i ca kr 12,8 mill (pluss større lønnsøkninger knyttet til lønnsoppgjørene enn hva det er tatt høyde for her).

Estimert merforbruk/mindreforbruk av bevilgningsfinansierte midler per 31.12.08, 31.12.09 og 31.12.10 for de ulike avdelingene og HA:

Tabellen under viser estimerte resultater for årene 2008 – 2010 pr enhet. Resultatene inkluderer evt. overførte midler. For årene 2009 og 2010 viser estimatene at alle avdelingene vil ha et merforbruk, mens HA og Fellestiltak vil komme ut med et mindreforbruk. Årsaken til dette er at for 2009 så ligger en del sentralt avsatte midler inne i HA/fellestiltak-budsjettet (for eksempel sentrale FoU-midler og økt tildeling gjennom revidert nasjonalbudsjett). Dette er midler som helt eller delvis burde vært lagt inn i avdelingenes budsjetter, men som vi i denne fremstillingen velger å la ligge sentralt etter som vi ikke vet hvordan fordelingen vil bli. Effekten av dette akkumuleres i 2010.

	2008	2009	2010
AFT	5 269	1 007	-2 809
AHS	-1 283	-11 902	-23 190
ALT	-486	1 111	-1 412
TØH	-335	-1 692	-3 406
AITeL	-2 319	-2 934	-3 573
ASP	498	-2 891	-5 615
AMMT	-110	-1 714	-3 330
Ufordelt til enhetene	3 534	12 367	30 484
SUM	4 768	(6 648)	(12 851)

Elementer i kostnadsutviklingen:

1. Lønns- og personalkostnader
2. Driftskostnader
3. Areal/infrastrukturkostnader

Utvikling i lønns- og personalkostnadene

Lønnsandelen av budsjettet er for avdelingene økt fra 82 % i 2006 til 90,7 % i 2008. For HA ligger dette stabilt på 80 %. Bak denne utviklingen skyldes ikke minst at antall årsverk har økt, men i tillegg kommer en vedvarende økning i prisen for arbeidskraften (lønnsøkninger) i virksomheten. Denne prisøkningen på høgskolens arbeidskraft økning skyldes flere forhold:

- De økonomiske virkninger av lønnsoppgjørene sentralt og lokalt
- Lokal lønnsglidning knyttet til 2.3.4-forhandlinger (endring i stilling eller lønnspåslag for å beholde etterspurte arbeidstakere)
- Lokal lønnsglidning knyttet til kompetanseoppyrkk (førstestillinger og professorater)

- Lokal lønnsglidning knyttet til nytilsettinger (høyere lønn til den nytilsatte enn den som slutter)

I utbetalt lønn beløper dette seg til en kostnadsvekst som det siste året (fra juni 2007 til mai 2008) på i størrelsesordenen 21,22 mill. kroner. Dette fordeler seg slik:

- Lokal lønnsglidning: 7,55 mill.
- Sentrale tillegg gitt i lønnsoppgjøret 2008: 13,68 mill

Samlet kostnadsvekst på lønnsområdet blir fra ett år til det neste, når en tar med såkalte sosiale utgifter i tillegg, er på ca. 26,52 mill. kroner. Dette utgjør en årlig prisøkning på 7,5 % innenfor lønnsområdet fra 2007 til 2008. Den kompensasjon som årlig legges inn i statsbudsjettet for å dekke samlet lønns- og prisvekst (for budsjettåret 2008: 4,3 % av bevilgningen i året forut) er til vanlig i en type virksomhet som HiST representerer, ikke nok til å dekke lønnskostnadens andel. Det er derimot av viktig at HiST tar høyde for den reelle belastningen som veksten i lønnskostnader representerer.

Situasjonen er bekymringsfull, og tiltak er nødvendige for å redusere lønnsandelen av budsjettet til mellom 80 og 85 % for å sikre økonomisk handlingsfrihet til realisering av faglige strategier for høgskolen. Dette er også viktig for å få et budsjett i balanse i 2009 og videre utover i langtidsperioden. En reduksjon av lønnskostnadene på 5 % for avdelingene fra 90 % til 85 % innebærer et kostnadskutt på om lag 15 mill kr i 2009. En samlet reduksjon av lønnsandelen for hele virksomheten på 5 % tilsvarer ca 19,5 mill kr.

Noen avdelinger har særskilte utfordringer, og det gjelder i første rekke de avdelingene som har hatt store kutt i antall studieplasser med et sterkt redusert inntektsgrunnlag som konsekvens. Her må bemanningen tilpasses ny aktivitet med medfølgende rammer.

Årsverkutviklingen ved HiST de siste 3 – 5 årene fordelt på HA og avdelinger

Det ser ut til at det i perioden 2004 til 2007 representerer en tydelig økning i bemanningsnivå både ved avdelingene og i det administrative apparatet. Totalt summerer dette seg til en økning på 8,7 % i denne perioden. I tillegg kommer en betydelig portefølje av timelærere, som i 2007 representerer 39 faglige årsverk (tilsvarende tall for tidligere år er vanskelig å bringe frem). De faglige årsverkene i HiST utgjør etter dette i 2007, 65,5 %. For sektoren er fordelingen mellom faglige årsverk og teknisk/administrative årsverk på mellom 60/40 og 65/35, så HiST ligger mao. innenfor en normal fordeling.

På faglig side har nok en del av økningen i bemanning sammenheng med at en har hatt en tydelig satsing på stipendiatstillinger (ca. 40 flere fra 2003 til 2007). Flere av disse er HiST-tilsatte som igjen har vært erstattet med vikarer eller timelærere. Samlet for HiST utgjør timelærerlønnen ved HiST 17,5 mill. kroner på årsbasis i 2007.

Fordeling teknisk-adm stilling og faglige stillinger HA og avdeling
Rapportert årlig pr. 1. okt til DBH

Teknisk/administrative st.	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Høgskoleadministrasjonen	36,9	153,3	162,4	167,7	172,1	~172
7 Avdelinger	177,5	79,0	87,8	81,4	81,1	~81
Rektorat	1,7	1,6	2,0	1,6	2,0	~2
Sum T/A årsverk	216,1	233,9	252,2	250,7	255,2	~255
Faglige stillinger	2003	2004	2005	2006	2007	2007
7 Avdelinger	388,3	411,3	420,9	430,3	446,1	~446

Sum årsverk, fastlønnede	604,4	645,2	673,1	681,0	701,3	701,0
Timelærere (kun reg i 06 og 07)				41,4	39,1	
Sum årsverk, inkl. timelærere				722,4	740,4	

(Det gjort datauttrekk fra DBH pr. 1. oktober hvert år for å belyse utvikling i antall årsverk på ulike kategorier av stillinger ved HiST i perioden 2003 til 2008 (årets tall forventes å ligge på nivå med 2007). I 2003 til 2005 ble denne rapporteringen gjort manuelt, og det kan være flere feilkilder for disse tallene; mest sannsynlig i form av en underreportering for 2003. Fra og med 2004 er tallene sikrere. Dette har sammenheng med at en mellom 2003 og 2004 fikk en grundigere gjennomgang av disse tallene i forbindelse med overgangen til ny avdelingsstruktur (Org2002) og endringene i administrasjonen (Adm2003).)

Utvikling i driftskostnadene

Samtlige avdelinger har i sine budsjett for 2009 og 2010 lagt inn en forventning om reduksjon i andre driftskostnader eller et tilnærmet uforandret nivå ift. 2008 budsjettet. Dette innebærer at avdelingene mister sitt økonomiske rom for å drive med faglig utvikling, noe som etter hvert kan slå tilbake på kvaliteten i den undervisningen som tilbys og i FOU-aktiviteten. Dette er bekymringsfullt for HiST som kunnskapsorganisasjon som lever i sterk konkurranse om både de beste hodene samt eksterne midler.

I 2008 er det budsjettetert med at HA og Fellestiltak beregner å forbruke store deler av de overførte midlene fra tidligere år (ca 35 mill). Dette gir derfor en "pukkeleffekt" i 2008 for deretter å komme ned på et mer normalt nivå i 2009 (se for øvrig omtale under budsjett 2008 – 2010 når det gjelder bruk av avsatte midler på sentralt hold)

Den budsjetterte økningen i driftskostnader fra 2009 – 2010 skyldes i all hovedsak forventet prisvekst på felleskostnader som f eks husleie, bygningsdrift, energi mv.

Utvikling i arealkostnadene/infrastrukturkostnadene

Husleiekostnadene ved HiST har i lang tid vært lave sammenlignet med tall for andre høgskoler. Nøkkeltall fra årsregnskapet 2006 (fremlagt av KD i fm etatssyrmøter våren 2007) viser at gjennomsnittlig husleiekostnader i % av totale driftskostnader for alle statlige høgskoler var på 15,1 %. Husleiekostnaden for HiST i % av totale driftskostnader, utgjorde i 2006 12,3 %.. Det er kun høgskolen i Tromsø og Samisk høgskole som har lavere prosentvis andel husleie i forhold til totale driftskostnader enn HiST.

Dette skyldes i stor grad at HiST gjennom årene har forhandlet frem videreføring av de gamle husleieavtalene til gunstige vilkår, noe som har ført til at vi i dag sitter med gammel bygningsmasse som er lite arealeffektiv og kostbar i drift. De samme nøkkeltall som omtalt overfor, viser at HiST ligger på landsgjennomsnittet med 12,3 kvm når det gjelder ant kvm pr student.

HiST leier ca 75 000 kvm lokaler i Trondheim, og gjennomsnittsprisen pr kvm er ca kr 1 000. Normal markedsleie i Trondheim for kontorlokaler ligger i dag på mellom kr 1 700 – 2 500 pr kvm avhengig av beliggenhet og standard. Dette gjør at HiST står i fare for å få økt leiekostnader etter hvert som gamle husleieavtaler skal reforhandles. Dette gjelder både om vi velger å fortsatt leie i dagens lokaler, eller flytter til andre leieobjekt.

Tabellen under viser en prognose på utvikling i leie- og driftskostnader i perioden 2008 – 2010:

	2008	2009	2010
Ant kvm	75 500	78 500	78 500
Husleie	80 446	85 640	87 870
Drift	41 500	44 039	44 919
Sum arealkostnad	121 946	129 679	132 790

Kostnadsøkningen fra 2008 til 2009 skyldes at vi får full effekt av Øya Helsehus i 2009 både når det gjelder husleie og drift, i tillegg til normal prisstigning. Økningen til 2010 skyldes forventet prisstigning på 3 %. Som nevnt må vi imidlertid forvente en prissigning utover dette i forbindelse med reforhandling av kontraktene. En regneøvelse: dersom men legger en kvm-pris på 1.500,- til grunn, gir dette en årlig økning i husleiekostnadene ekskl. drift på ca 30 mill kr. Dette momentet er derfor viktig å ha med seg og ha en beredskap i forhold til i det videre omstillingsarbeidet (og plan- og budsjettarbeidet for perioden 2009 – 2011). I et kortsiktig perspektiv kan en slik prisøkning være reell for Ranheimsvegen (1.200 kvm og en økning på 500 kr tilsvarer 6 mill kr i økte kostnader), og i et noe mer langsiktig perspektiv for resten av virksomheten.

Oversikt over bevilgningsfinansierte prosjekter som er igangsett og som er planlagt igangsatt:

Dette er tolket til å omhandle interne prosjekter som er finansiert over grunnbudsjettet og omfatter ikke FoU-prosjekter som er finansiert av NFR og andre.

Det er ikke planlagt nye prosjekter utover det som framgår av tabellen, men det er behov for å oppgradere kontorareal og laboratorier ved AFT (både elektro og kjemi) i 2009. Kostnadene til dette stipuleres i størrelsesorden til 8,5 mill kr. ALT har også meldt inn behov for utvidelse av arealene til lesesalsplasser i forbindelse med en økning i studenttallet. Dette vil man komme tilbake til i plan- og budsjettsaken i november.

Første tabell viser oversikt over prosjekter som er igangsatt i 2006 og 2007. Disse prosjektene ble tildelt et budsjett ved prosjektstart, og ubrukte budsjettmidler fra et år overføres til neste

(midlene følger prosjektene til de er ferdigstilte). I kostnadskolonnen fremkommer hvilke beløp som overføres fra 2007.

Prosjekt	Kostnad	Varighet	Status
Dig Info (VEV, ITPED, ITADM, IDENTITET)	1 585 000	2008	Alle delprosjekt avsluttes høst 08
Likestillingsprosjektet	100 000	2008	Avsluttes i la høsten 08
Felles timeplan- og rombookingsystem	200 000	2008	Anbudsrunde pågår
BRAGE	246 000	2008	Avsluttes høsten 08
Prosjekter IKT	2 018 000	2008	Avsluttes i la 2008
SUM	4 149 000		

Tabellen under viser prosjekt som er igangsatt eller vurderes igangsatt i 2008:

Prosjekt	Kostnad	Varighet	Status
Strategiprosess HiST	200 000		Oppstart høst 2008
Optima	1 450 000	31.12.2008	Fase 1 er i avslutningsfasen. Fase 2 gjennomføres fra høsten uten innleie av eksterne
Oppgradering auditorium TØH	1 100 000	Sommer 2008	Satt i bestilling
Praksisprosjekt	100 000	31.12.2009	Driftsmidler i 1 år
Opplæring studenttillitsvalgte	75 000		Gjennomføres høsten 08
Videreutvikling av matteknologisk utdanning	660 000		Avventes inntil videre
Vev - tilleggfinansiering 2008 (engelske sider mv.)	575 000		I prosess, avsluttes høst 08
Lederutviklingsprogrammet for rektorat, dekaner, høgskoledirektør, seksjonsdirektører, programansvarlige og administrative mellomledere	850 000	31.12.2008	Det gjenstår 3 samlinger H-09 for hele ledergruppen samlet
Campusutviklingsprosjektet - KS1	1 750 000	31.12.2008	
Gjennomgang av IKT-området	200 000	31.12.2008	Avventes inntil videre
Trådløst HiST	1 500 000	31.12.2009	Prosjekt avsluttes sommer 2009
SUM	8 460 000		

Oppsummering bevilgningsfinansiert virksomhet – hovedtildeling fra KD

Inntektsutvikling

- Høgskolen har et potensial i å øke inntektene knyttet til økt opptak og derved økt studiepoengproduksjon. Dette har imidlertid også en kostnadsside som må beregnes for hvert studieprogram der det vurderes å øke opptaket. Dette må veies opp mot framtidige inntekter. Uansett er dette et tiltak man først vil se inntektseffekten av om noen år (tidligst om 3 år dersom opptaket økes høsten 2008.)
- Det er erkjent fra KDs side at HiST har en lav basisbevilgning. Finansieringsmodellen er under evaluering, og en ny modell vil tidligst få effekt i Statsbudsjettet for 2010. Her ligger det et betydelig potensial i forhold til å drive lobbyvirksomhet for å få til en mer rettferdig fordeling. Dette tiltaket har også et langsiktig perspektiv.

Kostnadsutvikling

- Høgskolen har en stor utfordring i å redusere kostnadene for å balansere budsjettet i årene som kommer.

- Det er behov for å redusere lønnsandelen av budsjettet ned mot 80 – 85 %. En reduksjon i lønnskostnadene på 5 % tilsvarer om lag 19,5 mill kr i 2009.
- Noen avdelinger har særskilte behov for omstilling. Dette gjelder i første rekke de som har hatt vesentlige reduksjoner i antall studieplasser og som ikke har tilpasset bemanningen til nye studenttall.
- Høgskolen har fortsatt en utfordring mht å oppnå 25 % FoU-tid og til å tilfredsstille NOKUTs krav til førstekompetanse, jfr. HS-sak om Kvalitetsrapporten. Det er behov for å øke den økonomiske handlingsfriheten til å iverksette nye, strategiske tiltak og til faglig utvikling.
- Det er bekymringsfullt at driftskostnadene presses ytterligere ned. Dette fratar fagmiljøene et økonomisk handlingsrom til å drive faglig utvikling.
- Høgskolen har lave arealkostnader i dag sammenlignet med andre utdannings- og forskningsinstitusjoner. Det er behov for å oppgradere bygningsmassen, og i tillegg skal flere av leiekontraktene reforhandles i nærmeste framtid. Resultatet av disse forhandlingene kan bli en økning i pris per kvm opp mot markedspris. En gjennomsnittsøkning fra det vi betaler i dag (ca 1.000,- per kvm) til 1.500,- kvm medfører økte arealkostnader i størrelsesorden 30 mill kr.
- Det er ingen nye prosjekter under planlegging utenom bygningsmessige tiltak.

Øvrig bevilgningsfinansiert virksomhet og eksternfinansiert virksomhet (Bidrags- og oppdragsvirksomhet, BOA)

Alternativet til kostnadsreduksjon innen bevilgningsfinansiert virksomhet, er en tilsvarende økning av inntektssiden innenfor eksternfinansiert virksomhet for å balansere budsjettet.

I de senere årene har HiST hatt en årlig omsetning innenfor EFV på ca kr 33 mill (eksterne inntekter). Overskuddet fra EFV ble til sammenligning kr 1,243 mill i 2007.

Enhetene har i sine reviderte budsjetter spilt inn potensialet for inntektsøkning med tilhørende kostnader for både øvrig bevilgningsfinansiert virksomhet og eksternfinansiert virksomhet. For øvrig BFV, så er ambisjonsnivået relativt lavt i dag, og det budsjetteres med synkende aktivitet utover i perioden.

For eksternfinansiert virksomhet budsjetteres det med en beskjeden økning. I det videre arbeidet er det behov for å kvalitetssikre at det budsjetteres med både direkte og indirekte kostnader på eksternfinansierte prosjekter, for å sikre at prosjektene som et minimum går ut i null.

Øvrig bevilgningsfinansiert virksomhet	2008	2009	2010
Inntekter			
Bevilging fra NFR	3 399	3 286	1 900
Andre tildelinger fra KD og øvrige departement/direktorat	3 107	1 000	1 100
Sum inntekter (øvrig BFV)	6 506	4 286	3 000
Kostnader			
Lønns- og personalkostnader	4 763	2 870	2 250
Driftskostnader	1 454	1 526	670
Investeringer	0	0	0
Sum kostnader	6 217	4 396	2 920
Resultat	289	-110	80
Overførte midler	5 488	5 777	5 667
Sum resultat	5 777	5 667	5 747

Eksternfinansiert virksomhet	2008	2009	2010
Inntekter			
EU-prosjekter	287	316	347
Øvrige prosjekter (angi finansieringskilde)	36 899	38 212	41 018
Sum inntekter EFV	37 186	38 528	41 365
Kostnader			
Lønns- og personalkostnader	21 194	23 277	24 858
Driftskostnader	14 583	13 235	14 118
Investeringer	0	0	0
Sum kostnader EFV	35 777	36 511	38 976
Resultat	1 409	2 016	2 389

Det er lite trolig at EFV-aktiviteten ved HiST vil få tilstrekkelig økning på så kort tid, og gi et økonomisk bidrag i den størrelsesorden som er skissert som behov overfor. Håndtert på rett måte, vil imidlertid EFV gi et positivt bidrag til totaløkonomien. Fokus fremover må imidlertid ligge på kostnadsreduksjon innenfor høgskolens ordinære aktivitet.

Oppsummering eksternfinansiert virksomhet

- Det er et potensial i forhold til å øke de eksterne inntektene, men dette tar tid å bygge opp.
- Det er behov for å heve kvaliteten på søknadsskriving og budsjettering for å sikre at både direkte og indirekte kostnader inndekkes og at fagmiljøene får tilslag på søknadene.

Håndtering av stillingsstoppen

Høgskolestyrets vedtak fra 25.04.08 om stillingsstopp har vært gjenstand for en aktiv oppfølging hos den sentrale ledelse. Alle stillinger som har vært foreslått utlyst eller fullført tilsetning i, har gjennomgått en vurdering enkeltvis og sett i sammenheng med den totale situasjonen ved den enheten som har vært berørt. En generell problemstilling er at tilsetningsstoppen er svært vanskelig å håndtere absolutt. De aktuelle ledige stillinger rammer virksomheten tilfeldig og på flere områder med svært problematiske virkninger hvis tilsetning ikke blir foretatt. Tilnærmingen fra rektor/høgskoledirektør har vært å utøve kontroll gjennom

at alle tilsettingssaker skal innom sentralt nivå for vurdering før saker kjøres i tilsettingsorganene. Prinsippet har i denne fasen i første rekke vært å holde igjen tilsettinger som kan representere aktuelle alternativer for å tilbys evt. overtallige på et senere tidspunkt. Hvorvidt dette er gjort i avdelinger og HA-seksjoner med resultat at det ikke er sendt inn ønske om tilsetting, vites ikke på nåværende tidspunkt.

Retningslinjer m/søknadsskjema er utarbeidet. Alle saker håndteres i saksbehandlingssystemet ePhorte. Dette bl.a. for å sikre nødvendig dokumentasjon overfor styret. Et par stillinger i HA blir holdt ledige i HA i påvente av avklaring ift. evt. overtallige fra faglige stillinger ved avdelingene (rådgiver for rektoratet, rådgiver i SFS)

Ledighet i stillinger fordelt på stillingskategori og organisasjonsenhet

Siden høgskolestyrets vedtak i denne saken (HS-sak 20/2008) i april har der vært gjort et arbeid i avdelingene og høgskoleadministrasjonen for å kartlegge hvilke stillinger som er ledige og som forventes bli ledige i overskuelig fremtid, dvs. fram mot årsskiftet 2009. De innkomne oversiktene representerer "øyeblikksbilder" på nåværende og kjent fremtidig ledighet, og vil kunne endres etter hvert som nye bevegelser skjer i bemanningen (avgang, oppsigelser, permisjoner, langvarige sykemeldinger). De fleste av de stillingene som er med i oversiktene som nåværende ledigheter, er også med i stillinger hvor det søkes om tilsetting. Samlet sett er det bildet en har av situasjonen på dette området ennå for uklart til at en kan konkludere om det på kort sikt (frem til årsskiftet) vil kunne mulig å realisere kutt i personalkostnader gjennom slike avganger. Aldersavgang, uførepensjonering og evt. frivillige oppsigelser slår tilfeldig inn i bemanningen, og vil ikke alltid (som regel svært sjelden) kunne brukes til sparing gjennom å la vær å tilsette nytt personale.

Mulige tiltak – omstilling og bemanningstilpasning

Høgskolen er som sagt i en vanskelig økonomisk situasjon. Omfanget på behov for kostnadskutt kan i utgangspunktet se lite ut, men man er nødt til å se på forventet utvikling på kostnadssiden utover det som i dag er budsjettet. Det skal i løpet av planperioden utarbeides en ny strategisk plan, og høgskolen er nødt til å skaffe seg et økonomisk handlingsrom for å realisere denne. Faglig utvikling er salderingsposten når budsjettene presses, men høgskolen har nødt til å holde trykket oppe for å innfri NOKUTs krav til andel førstekompetanse. Lønnsandelen av budsjettet bør reduseres til 2006-nivå, og det må tas høyde for en økning i arealkostnadene.

Noen avdelinger har større utfordringer enn andre i å omstille virksomheten. Dette gjelder i særlig grad AHS som må tilpasse bemanningen til den vedtatte aktiviteten og som inntektsgrunnlaget er beregnet ut i fra.

Videreutvikling av den interne budsjettfordelingsmodellen – omfordeling av midler

En ny budsjettfordelingsmodell er under utvikling, men arbeidet er vesentlig forsinket grunnet kapasitetsproblemer på sentralt hold. Det tas sikte på å innføre en ny budsjettfordelingsmodell fra og med budsjettåret 2010, men hvilke omfordelinger ny modell vil gi er for tidlig å si noe om. Alle avdelinger gir i varierende grad uttrykk for at dagens modell ikke gir den riktige fordeling. Den samme opplevelsen vil man trolig også sitte igjen med etter at ny modell er utviklet, siden høgskolen uansett ikke vil ha mer til fordeling.

Rektor vurderer imidlertid å justere ett forhold ved dagens praktisering av høgskolens budsjettfordelingsmodell. En slik eventuell justering vil ikke endre alvorlighetsbildet av høgskolens samlede økonomiske situasjon. Men den vil i en viss grad kunne bidra til relativt å styrke bevilgningsbildet på avdelinger som har fått studieplasskutt siste år, og motsatt svekke bevilgningsbildet på avdelinger som siste år har fått tilførsel av nye studieplasser.

I tilknytning til dagens modell gir endringer i antall studieplasser full effekt for avdelingene både når det gjelder basisbevilgningen og de resultatbaserte inntektene. Tidligere ble det praktisert slik at endringer i antall studieplasser ga 60 % virkning for å sikre finansieringen av indirekte kostnader som arealkostnader og øvrige infrastrukturkostnader som bibliotek, IKT og administrasjon. Denne praksisen er tatt opp i ledermøtet, og man ser i ettertid at dette har gitt uheldige effekter, noe som søkes endret fra og med budsjettåret 2009.

En slik endring vil med full effekt gi følgende *omtrentlige* endringer: Med sitt kutt på til sammen 159 studieplasser vil AHS få en reell styrking på om lag 3,2 millioner på sin grunnbevilgning fra HIST, ALT med sin tilvekst på til sammen 80 plasser på allmennlærerutdanningen få et bevilgningskutt på 1,6 millioner årlig, mens effekten av 75 plasser innen yrkesfaglærerutdanning blir et bevilgningskutt på om lag 1,5 millioner fordelt på avdelingene AFT, AMMT og ASP.

Styret vil i budsjettbehandlingen i november bli bedt om å ta stilling til hvorvidt denne endringen skal skje, og om den skal ha full effekt fra 2009 eller om omfordelingen bør skje over en noe lengre periode. Når det arbeides videre med å omstille virksomheten, bør avdelingene arbeide ut i fra to ulike scenarioer; ett med dagens fordeling for 2009, og ett med den omfordeling som er skissert over.

Alderssammensetning og forventede avganger i personalet

Det totale antall av potensielle pensjoneringsår vil øke de nærmeste årene, og generelt er det grunnlag for å si at HIST står foran en betydelig utskifting av sitt personale, med de rekrutteringsutfordringer som ligger i dette. I dagens situasjon med behov for kostnadskutt på lønnsområdet er det likevel interessant å se på hvilke muligheter som ligger i forventet aldersavgang blant HiST-personalet. Det arbeides med kartlegge muligheter for å bruke en eller annen form for "avgangsstimulerende virkemidler" for de aldersgruppene som er aktuelle for ALP fra 62 eller alderspensjon fra 67. Jfr. vedlagt notat om "Virkemidler ved omstilling".

Pr. juni 2009 er det til sammen 105 tilsatte ved HiST som i løpet av det kommende året allerede er eller vil bli 62 år. Hele denne gruppen har teoretisk en mulighet for helt eller delvis å redusere sin stilling gjennom AFP-ordninger eller ved ordinær alderspensjon for de som fyller eller er eldre enn 67 (til sammen 22 personer).

Av 77 arbeidstakere i samme situasjon (62 år eller eldre) var det i løpet av kalenderåret 2007, 8 som gikk over i ulike typer pensjon. Dette tallet vil på grunn av alderssammensetningen i HiST trolig øke betydelig i de nærmeste årene, men det gjelder også her at det ikke er en selvfølge at de som pensjonerer seg, forlater stillinger som høgskolen kan holde ubesatt. Det er derfor viktig at hvis en tilrettelegger avgangsstimulerende tiltak for denne gruppen, må

dette i første rekke rettes inn mot de delene av organisasjonen hvor det er en overkapasitet i bemanningen.

Den ledighet i stillinger som kommer gjennom at HiST-tilsatte finner arbeid utenfor HiST og sier opp sin stilling ved høgsolen, er i løpet av 2007 registrert til 16 tilfeller. Årsakene til dette er flere på det individuelle plan, men gjennomgående kan det sies at også dette er stillinger som en i liten grad kan klare seg uten erstatning for.

Egenfinansierte stipendiatstillinger

En rekke år har HiST prioritert betydelige beløp fra sin grunnbevilgning til finansiering av egne stipendiater. Ordningen innebærer at HiST sentralt bidrar med 50 % forskningsandel til stipendiatene årlig i fire år. Avdelingene selv må bidra med 25 % forskningsandel årlig i stipendiatløpets fire år. Den faktiske tildelingen avdelingene mottar fra HiST sentralt, dekker på langt nær de faktiske kostnadene til 50 % forskerårsverk.

Dette har vært en strategisk viktig og nødvendig satsing, som har blitt gitt rom gjennom Høgskolestyrets årlige budsjettvedtak. Vi kan konstatere at høgskolens samlede kompetanse er løftet betydelig de senere år.

Samtidig må eventuell videre satsing på internfinansierte stipendiater veies mot de betydelige kostnadene ordningen medfører i forhold til behovet for andre kompetansehevende tiltak (professorkvalifisering). Det er også et problem at høgskolen på den ene siden årlig innrapporterer et oppsiktsvekkende høgt antall egenfinansierte stipendiater og samtidig signaliserer svært dårlig basisbevilgning i offentligheten og overfor vårt fagdepartement.

Ordningen innbefatter per i dag et visst antall avtalefestede tildelinger, som framkommer av følgende oversikt:

	2007	2008	2009	2010
Finans. HiST (1000 kr)	4 780	4 155	3 135	1 743
Antall stipendiater	17	14	10	6

Det er rektors vurdering at HiST bør redusere antallet egenfinansierte stipendiater. Samtidig må det pekes på at vår høgskole har få KD-finansierte stipendiater (20). Dette bør tilsi at ordningen ikke bør termineres helt. For øvrig på det understrekes at HiST har et sterkt behov for å øke tallet på toppstillinger (professorer/dosenter), i lys av den lave andelen vi har per i dag. Jfr. i den sammenheng HS-sak 030/08 Føringer for plan- og budsjettarbeidet, der nettopp større bruk av sentrale FoU-midler til professorkvalifiseringsstipend er vektlagt. Rektor konkluderer derfor med at det totalt sett er lite eller ingen midler å hente i forhold innenfor potten internfinansierte stipendiater for å styrke høgskolens samlede økonomiske situasjon

Fellesprosjekter

Det kan være fristende å si at man kutter i enkeltstående fellesprosjekter for å få budsjettet i balanse. Dette vil i så fall gi en svært kortsiktig gevinst, når man ser at hovedutfordringen ligger i at lønnsandelen av budsjettet er for høyt og at man samtidig forventer en økning i arealkostnadene utover i langtidsperioden. (Dvs. kostnader som påløper årlig og ikke engangsutbetalinger.)

Oppsummering

1. Det er utvilsomt behov for å redusere lønnsandelen av budsjettet, og dette kan skje ved naturlig avgang, ved bruk av avgangsstimulerende tiltak, ved å holde ubesatte, budsjetterte stillinger ledige og ved intern omplassering. Risikoen knyttet til de tre første er at her vil "uttaket" skje tilfeldig, og man oppnår kostnadsreduksjoner innenfor "feil" fagområder. Det er behov for at det utarbeides bemanningsplaner ved enhetene (både avdelingene og HA) som synliggjør behovet for ressurser og kompetanse både før og etter omstillingen. Ut ifra disse er det mulig å arbeide planmessig med en omstilling av virksomheten.
2. Det er et potensial i forhold til å øke inntektene, både innenfor BFV og EFV. For BFV – hovedtildeling fra KD, er det behov for styringssignaler hvorvidt det skal kjøres overopptak på de utdanninger der dette er mulig både ut i fra rammebetingelser og økonomi. For øvrig BFV og EFV, må det settes trykk på å kvalitetssikre budsjettene ved søknadstidspunktet for å sikre at høgskolen får dekket både direkte og indirekte kostnader. Vi ser eksempler på at prosjekter igangsettes ut ifra en vurdering av at de er faglig interessante, selv om prosjektet ikke dekker kostnadene.
3. Lønnskostnadene kan reduseres ved at antallet egenfinansierte stipendiatstillinger reduseres, men det er samtidig behov for å avsette midler til professorkvalifiseringsstipend.
4. Det kan skje en mindre omfordeling av basismidlene ved å justere for studieplassendringer. Dette framlegges for styret i plan- og budsjettsaken i november.
5. Det er lite å hente på å avvikle fellesprosjekter som er i gang og har finansiering i 2008. Det er behov for å avsette midler til bygningsmessig oppgradering i 2009, som fremmes gjennom plan- og budsjettsaken i november.

Prosessen så langt

Møter om Rikets tilstand

Det har vært avholdt møter om Rikets Tilstand ved alle avdelinger og HA. Her har høgskolens økonomi og behov for omstilling vært et fast punkt på dagsorden. I tillegg har det vært avholdt et eget informasjonsmøte ved AHS om saken (16. mai).

Avdelingsvise økonomigjennomganger

Høgskolens ledelse har gjennomført møter med AHS, AITeL og AMMT. Dette er fulgt opp gjennom både notat og i form av reviderte budsjetter. Disse tre avdelingene vil akkumulere til dels store overforbruk i perioden med de forutsetninger som ligger til grunn nå.

Det er bare ALT og AFT som budsjetterer med å overføre midler i perioden (bortsett fra i 2010).

Det må presiseres at sentralt avsatte pottter til FoU-midler, stipendiatstillinger og vitenskapelig utstyr ikke er fordelt i 2009 og 2010, og det vil endre bildet noe for de fleste.

For mer utfyllende informasjon, se vedlegg 1.

Budsjettkonferansen

Det er gjennomført en heldags budsjettkonferanse der avdelingene og HA presenterte budsjett, utfordringer og mulighetsrom. Som en oppfølging av dette er det utarbeidet reviderte budsjetter.

Tillitsvalgtes medvirkning

HS-sak om omstilling i styrets april møte ble behandlet i ordinært IDF-møte (jfr. referat fra dette). Det ble da oppnådd enighet med tjenestemannsorganisasjonene om at et utvalg med en repr. fra hver hovedsammenslutning skulle møte ledelsen jevnlig (ca 1 gang pr uke) for informasjon og drøfting av den videre utvikling av saken.

Møter med hovedsammenslutningenes representanter har vært avholdt på følgende datoer:
6/5, 13/5, 27/5, 6/6, 12/6

Det tillitsvalgte har på egen hånd gjort henvendelse til KD's politiske ledelse om å få et møte med denne. Slikt møte er avtalt med statssekretæren og finner sted i Oslo den 17/6.

Politisk lobbyvirksomhet

Rektor, høgskoledirektør og kommunikasjonssjef skal møte representanter for Trøndelagsbenken førstkommande fredag.

Søknad om omstillingsmidler

Tjenestemannsorganisasjonene har spilt inn at det bør søkes om omstillingsmidler både i FAD og i KD. Dette følges opp videre.

Budsjett for omstillingsarbeidet

Styret har bedt seg forelagt et budsjett som viser kostnadene ved å gjennomføre omstillingsprosessen ved HiST. Det vil være aktuelt å kjøpe eksterne tjenester knyttet til arbeidsrettslige vurderinger. Det er vanskelig å anslå omfanget for slik bistand, da dette vil avhenge av hvilke prosesser som må kjøres f eks inn mot bemanningstilpasning. Dette vil være de eneste eksterne kostnadene i prosessen. Utover dette vil det bli benyttet interne ressurser, som håndterer arbeidet som en naturlig del av det daglige arbeidet.

Plan for videre prosess:

Ut i fra behovet for kostnadskutt som er estimert, er det behov for både å redusere driftskostnadene og lønns- og personalkostnadene. Det må det utarbeides bemanningsplaner som beskriver stillingsstruktur og arbeidsoppgavenes organisering før og etter omstillingen (jfr. Omstillingsavtalens pkt 6). Framtidig bemanningsplan er drøftingsgjenstand i den driftsenheten som blir berørt, og avdelingsstyrene skal også ha saken til uttalelse før den legges fram for høgskolestyret. Når bemanningsplanene er utarbeidet, må det kartlegges bemanningsmessige konsekvenser av omstillingen samt identifisere hvilke deler av virksomheten som blir berørt.

Det skal utarbeides en informasjonsplan som legges fram for drøfting med tjenestemannsorganisasjonene. Videre må det utarbeides kriterier for utvelgelse og hvordan disse skal vektas seg i mellom. Disse samt ulike former for virkemidler ved omstilling skal også drøftes med tjenestemannsorganisasjonene.

Det er behov for å holde trykk på saken, og det legges opp til en ambisiøs plan for videre prosess.

Videre prosess

	Ansvar	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	Desember
Behov for kostnadskutt	HA	HS 19.06.08						
Utarbeide reviderte budsjetter	HA og avd.	HS 19.06.08						
Utarbeide informasjonsplan	HA							
Gjennomføre informasjonsplanen	HA							
Utarbeide bemanningsplaner	HA og avd.			IDF, Avd.styr., HS				
Identifisere hvilke deler av virksomheten som blir berørt	HA og avd.							
Kriterier for utvelgelse samt vekting	HA			IDF				
Virkemiddelpakker	HA			IDF				
Utvelgelse - individuell del	HA og avd.				Etter HS-behandling			
Individuell oppfølging	HA og avd.							
Avhengighet til andre prosesser:								
Plan- og budsjettprosess	HA og avd.							
Økonomiske rammer								
Opptaksrammer								
Strategiske prioriteringer								
Strategiprosess	HA og avd.							
Effektivisere undervisningen på tvers								
Vurdere ny avdelingsstruktur								